

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการส่งออกของประเทศไทยที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้น ภาคอุตสาหกรรมนับเป็นส่วนสำคัญในการนำรายได้จากการส่งออกสินค้าเข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก ตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับตั้งแต่ฉบับที่ 1 ที่เริ่มส่งเสริมทางภาคอุตสาหกรรมให้มีการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น โดยในปี 2550 การส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมีมูลค่า 5,254,999.3 ล้านบาท (ตารางที่ 1.1) เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 6.43%

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนับว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมาก ทั้งในด้านการจ้างงานและด้านการส่งออก เมื่อพิจารณาในด้านการจ้างงานพบว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีอัตราการจ้างงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในการผลิตเครื่องนุ่งห่ม เพราะการผลิตเครื่องนุ่งห่มเป็นการผลิตแบบเน้นใช้แรงงานมาก ส่วนการผลิตสิ่งทอจะเน้นการแปรรูปวัตถุดิบโดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรมากกว่า และเมื่อพิจารณาในด้านการส่งออก สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยังนำรายได้จากการส่งออกเข้าสู่ประเทศเป็นเงินปีละกว่าแสนล้านบาท โดยในปี 2549 มีมูลค่าการส่งออกทั้งหมด 221,194.3 ล้านบาท และในปี 2550 มีมูลค่า 225,754.4 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.06 % (ตารางที่ 1.2) แต่แนวโน้มการเพิ่มขึ้นอาจจะลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากการเปิดเสรีทางการค้าในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2548 ทำให้ประเทศผู้ส่งออกหลายๆประเทศต้องเผชิญกับการแข่งขันกันอย่างแท้จริง ทำให้ประเทศที่มีศักยภาพในการแข่งขันและมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตจึงจะสามารถที่จะแข่งขันกับประเทศอื่นๆได้

ตารางที่ 1.1 มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทย

ชื่อสินค้า	มูลค่า : ล้านบาท		
	2548	2549	2550
1.สินค้าเกษตรกรรม (กสิกรรม,ปศุสัตว์,ประมง)	418,069.9	499,675.3	522,946.4
2.สินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร	280,160.7	303,069.7	327,710.2
3.สินค้าอุตสาหกรรม	3,470,160.7	3,808,883.3	4,106,455.6
4.สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	206,894.3	262,553.6	258,346.9
5.อื่นๆ (ธุรกรรมพิเศษ)	63,405.5	63,190.4	39,540.2
รวมทั้งสิ้น	4,438,691.0	4,937,372.2	5,254,999.3

ที่มา : กรมส่งเสริมการส่งออก (2550)

ตารางที่ 1.2 มูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย

สินค้า	มูลค่า : ล้านบาท				% การเปลี่ยนแปลง			
	2547	2548	2549	2550	2547	2548	2549	2550
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	207,125.7	216,825.2	221,194.3	225,754.4	17.10	4.68	2.02	2.06

ที่มา : สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2550)

ตลาดในการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ใหญ่ที่สุดของไทยคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 28 ของการส่งออกทั้งหมด (ปี 2550) โดยในปี 2550 มีมูลค่าในการส่งออก 1,971.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 1.3) ลดลงจากปี 2549 5.36 % การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังสหรัฐอเมริกาแต่เดิมใช้การค้าสิ่งทอภายใต้กรอบข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (Multi-Fibre Arrangement: MFA) หรือระบบโควตาส่งทอ ระบบโควตาส่งทอเกิดขึ้นมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อบรรลุการขยายตัวทางการค้า กำจัดอุปสรรคการค้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่งเสริมการพัฒนาการค้าที่เสมอภาค และหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจเกิดกับตลาดของทั้งประเทศผู้ส่งออกและผู้นำเข้า โดยจะมีการกำหนดกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศในเรื่องสิ่งทอและเสื้อผ้าที่มีมูลค่าทั่วโลกประมาณ 530 พันล้าน

เหรียญ (World Trade Organization, 2549) โดยกำหนดจำนวนสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่ประเทศหนึ่งสามารถส่งออกในแต่ละปีไปยังสหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหภาพยุโรป ซึ่งระบบนี้สามารถช่วยให้ประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีประชาชนยากจนสามารถส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปขายโดยไม่ต้องแข่งขันในเรื่องต้นทุน อย่างไรก็ตามข้อตกลง MFA นี้มีความขัดแย้งกับหลักการของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade: GATT) ที่พยายามจะทำให้มีการค้าแบบเสรีเกิดขึ้น ดังนั้นในการเจรจาแกตต์รอบอุรุกวัย (Uruguay Round) ในปี พ.ศ. 2537 มีการให้จัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) ขึ้น และได้มีการพิจารณาทบทวนข้อตกลง MFA เพื่อที่จะหาทางให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นไปอย่างเสรี โดยได้มีการตกลงว่าจะยกเลิกข้อตกลง MFA และได้กำหนดข้อตกลงใหม่ คือ ความตกลงว่าด้วยสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (Agreement on Textiles and Clothing: ATC) ซึ่งเป็นการกำหนดให้มีการยกเลิกระบบโควตาแบบค่อยเป็นค่อยไปภายในระยะเวลา 10 ปี โดยมีกระบวนการปล่อยเสรีสิ่งทอแบ่งเป็น 4 ระยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2547 ซึ่งข้อตกลง ATC เป็นข้อตกลงที่ใช้ในช่วงที่จะเปลี่ยนจากการใช้ระบบโควตา มาเป็นแบบการค้าเสรี โดยจะยกเลิกระบบโควตาทั้งหมด ทำให้การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะไม่มีกีดกันทางด้านปริมาณตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 ทั้งนี้ระบบโควตาสิ่งทอได้ถูกใช้มาเป็นเวลานาน 30 ปี

ตารางที่ 1.3 ตลาดส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญของไทย

ตลาดส่งออก ที่สำคัญ	มูลค่าการส่งออก : ล้าน US \$				% การเปลี่ยนแปลง			
	2547	2548	2549	2550	2547	2548	2549	2550
1. สหรัฐอเมริกา	2,083.2	2,111.1	2,083.5	1,971.8	11.48	1.34	-1.31	-5.36
2. สหภาพยุโรป	1,194.9	1,210.5	1,316.8	1,325.8	17.53	1.31	8.78	0.68
3. อาเซียน	657.0	775.7	803.2	925.6	21.62	18.07	3.55	15.24
4. ญี่ปุ่น	429.7	412.5	395.4	379.9	15.32	-4.00	-4.15	-3.92
5. จีน	266.1	282.5	249.7	264.5	47.83	6.16	-11.61	5.92
6. อื่นๆ	1,769.0	1,907.3	1,986.0	2,107.9	18.95	7.82	4.13	6.14
โลก (รวม)	6,399.9	6,699.6	6,834.6	6,975.5	17.10	4.68	2.02	2.06

ที่มา : สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2550)

ประเทศผู้ส่งออกสิ่งทอไปยังตลาดสหรัฐอเมริกาที่มีส่วนแบ่งตลาดอันดับต้นๆ ได้แก่ ประเทศจีน อินเดีย แคนาดา เม็กซิโก เป็นต้น (ตารางที่ 1.4) ซึ่งประเทศจีนและอินเดียยังคงเป็นผู้ครองตลาดรายใหญ่และมีแนวโน้มการส่งออกที่เพิ่มขึ้นภายหลังจากที่ได้ยกเลิกระบบโควตา ส่วนประเทศผู้ส่งออกเครื่องนุ่งห่มรายใหญ่ที่ส่งไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ได้แก่ ประเทศจีน เม็กซิโก เวียดนาม อินโดนีเซีย เป็นต้น (ตารางที่ 1.5) ซึ่งประเทศจีน เวียดนาม และกัมพูชา มีแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดที่เพิ่มขึ้นอย่างมากภายหลังจากที่ได้ยกเลิกระบบโควตา และจะเห็นได้ว่าหลังจากที่ได้มีการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแบบเสรีเกิดขึ้น ประเทศจีนสามารถครองส่วนแบ่งตลาดและมีมูลค่าในการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก จึงอาจที่จะบอกเป็นนัยได้ว่าประเทศจีนมีความสามารถในการแข่งขันในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอย่างมาก และเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยและของประเทศต่างๆในโลก

ปัจจุบันการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้เข้าสู่ระบบการค้าเสรี ซึ่งประเทศที่สามารถปรับตัวได้จะเป็นผู้ที่ยังสามารถแข่งขันได้ ดังนั้นประเทศไทยก็ต้องมีการปรับตัวในหลายๆด้าน เพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศคู่แข่ง

ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ภายหลังจากที่มีการยกเลิกระบบโควตาส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ว่าแนวโน้มความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะเป็นไปอย่างไร โดยจะศึกษาสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม สถานการณ์การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย และวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ โดยใช้ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage: RCA) และส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ช่วยในการวิเคราะห์

ตารางที่ 1.4 มูลค่าการนำเข้าสิ่งทอของประเทศสหรัฐอเมริกา (ตามระบบ SITC 65)

ประเทศผู้ส่งออก สิ่งทอ	มูลค่าการนำเข้า : ล้าน US \$				% การเปลี่ยนแปลง
	2547	2548	2549	2550	2549 - 2550
จีน	4,254	5,606	6,471	7,137	10.30%
อินเดีย	1,659	1,892	2,114	2,203	4.20%
แคนาดา	2,015	2,033	1,930	1,821	-5.70%
เม็กซิโก	1,672	1,739	1,736	1,733	-0.20%
ปากีสถาน	1,394	1,599	1,781	1,595	-10.50%
เกาหลี	939	935	894	839	-6.20%
อิตาลี	812	763	713	748	4.9%
ตุรกี	614	679	602	607	0.9%
ไต้หวัน	670	630	597	600	0.5%
ญี่ปุ่น	569	547	551	562	1.9%
เยอรมนี	443	442	421	433	2.8%
บราซิล	370	357	359	392	9.2%
สหราชอาณาจักร	357	334	324	341	5.3%
อิสราเอล	330	340	330	318	-3.7%
เนเธอร์แลนด์	226	250	271	311	14.8%
ไทยแลนด์	356	313	292	294	0.7%
เบลเยียม	251	247	255	256	0.4%
ฝรั่งเศส	253	232	218	234	7.5%

ที่มา : United States International Trade Commission (2550)

ตารางที่ 1.5 มูลค่าการนำเข้าเครื่องนุ่งห่มของประเทศสหรัฐอเมริกา (ตามระบบ SITC 84)

ประเทศผู้ส่งออก เครื่องนุ่งห่ม	มูลค่าการนำเข้า : ล้าน US \$				% การเปลี่ยนแปลง
	2547	2548	2549	2550	2549 - 2550
จีน	13,607	19,931	23,123	27,132	17.30%
เม็กซิโก	6,945	6,322	5,530	4,707	-14.90%
เวียดนาม	2,571	2,738	3,239	4,386	35.40%
อินโดนีเซีย	2,486	2,987	3,790	4,106	8.30%
อินเดีย	2,378	3,145	3,325	3,299	-0.80%
บังกลาเทศ	1,978	2,374	2,916	3,105	6.50%
ฮอนดูรัส	2,744	2,686	2,518	2,588	2.80%
กัมพูชา	1,430	1,713	2,136	2,426	13.60%
ไทยแลนด์	2,214	2,221	2,260	2,204	-2.5%
ฮ่องกง	3,936	3,569	2,849	2,075	-27.2%
อิตาลี	1,788	1,716	1,670	1,833	9.8%
ฟิลิปปินส์	1,805	1,852	2,022	1,742	-13.9%
ศรีลังกา	1,596	1,697	1,730	1,628	-5.9%
ปากีสถาน	1,217	1,340	1,499	1,582	5.5%
เอลซัลวาดอร์	1,721	1,619	1,408	1,486	5.5%
กัวเตมาลา	1,965	1,836	1,693	1,471	-13.1%
มาเลเซีย	1,208	1,228	1,325	1,352	2.1%
จอร์แดน	956	1,083	1,253	1,146	-8.6%

ที่มา : United States International Trade Commission (2550)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม และสถานการณ์การส่งออกของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม และสถานการณ์การส่งออก รวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา
2. ทำให้ทราบถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา โดยเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ
3. ใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการศึกษา เพื่อให้ผู้ผลิตหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตและทางด้านการตลาดให้สอดคล้องกับแนวโน้มทางการค้า ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาถึงสภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม สถานการณ์การส่งออก ปัญหาและอุปสรรคของการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา

ศึกษาถึงความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ(RCA) ในการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และส่วนแบ่งการตลาด โดยเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกที่มีมูลค่าการส่งออก 4 อันดับแรก ซึ่งจะแบ่งสินค้าตามระบบฮาร์โมนิซ (Harmonized) ระดับ 2 Digit และแบ่งประเทศคู่แข่งที่จะพิจารณาออกเป็น

1. สินค้าสิ่งทอ(HS50-HS60) ซึ่งประเทศคู่แข่งที่จะพิจารณา คือ ประเทศจีน อินเดีย แคนาดา และเม็กซิโก
2. สินค้าเครื่องนุ่งห่ม(HS61-HS63) ซึ่งประเทศคู่แข่งที่จะพิจารณา คือ ประเทศจีน เม็กซิโก เวียดนาม และอินโดนีเซีย

และจะพิจารณาความสามารถในการแข่งขัน โดยการพิจารณาค่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (RCA) ร่วมกับส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ซึ่งจะใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.

2538-2550 โดยแบ่งเป็น 4 ระยะเวลาที่มีการทยอยปล่อยเสรีการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มตามข้อตกลง ATC คือ ระยะเวลาที่ 1. ตั้งแต่ พ.ศ. 2538-2540 ระยะเวลาที่ 2. ตั้งแต่ พ.ศ. 2541-2544 ระยะเวลาที่ 3. ตั้งแต่ พ.ศ. 2545-2547 ระยะเวลาที่ 4. ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป แต่ในกรณีนี้จะใช้ข้อมูลถึงปี 2550

1.5 นิยามศัพท์

อุตสาหกรรมสิ่งทอ หมายถึง อุตสาหกรรมในการผลิตผลิตภัณฑ์เส้นใยต่างๆ ได้แก่ เส้นใยประดิษฐ์ เส้นด้าย ผ้าผืน เป็นต้น ซึ่งพัฒนามาจากอุตสาหกรรมที่สนองความต้องการภายในประเทศ และทดแทนการนำเข้าสำหรับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ในประเทศ

อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม หมายถึง อุตสาหกรรมขั้นปลายของอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งมีอุตสาหกรรมย่อยอีกจำนวนมาก เช่น การผลิตถุงเท้า ถุงน่อง ชุดชั้นใน และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

โควตาส่งออกและเครื่องนุ่งห่ม หมายถึง การกำหนดปริมาณการนำเข้าสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศผู้นำเข้า โดยที่ประเทศผู้นำเข้าจะเป็นผู้กำหนดเพียงปริมาณการนำเข้า โดยรวมเท่านั้น การจัดสรรโควตาแก่ผู้ส่งออกแต่ละราย จะขึ้นอยู่กับประเทศผู้ส่งออกเองว่าจะใช้วิธีใดในการจัดสรรโควตาที่ตนมีอยู่ โดยการกำหนดโควตาแต่ละครั้ง จะกำหนดเป็นรายปีโควตา ซึ่งปกติจะถือตามปีปฏิทิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved